

Asia: VN/11908/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain muuttamisesta (jakeluelvoite)

Lausunnonantajan lausunto

1. Koko esitysluonnosta koskevat lausunnot

Suomalainen Energiaosuuskunta SEO kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi jakeluelvoitteen muuttamisesta. SEO on vuonna 1978 perustettu suomalainen polttoaineiden tukku- ja vähittäiskauppa. SEOn yli 240 palvelu- ja liikenneasemaa sijaitsevat ympäri Suomea Nauvosta Nuorgamiin.

SEO kiittää ministeriötä hyvästä ja osallistavasta lain valmistelusta ja esittää seuraavat yleiset kommentit:

- SEO esittää huolensa liikennepolttoainejakelijoihin kohdistuvista useista erilaisista päästövähennyskeinoista: uusiutuvan energian jakeluelvoite, energiaverotus ja päästökauppa. On mahdollista, että näin monesta erilaisesta keinosta muodostuu päällekkäisiä ja myös toimijoita hallinnollisesti turhaan kuormittavia mekanismeja.
- Jakeluelvoite ja muut päästövähennyskeinot nostavat polttoaineen kuluttajahintaa. Petteri Orpon hallitusohjelmassa on lausuttu, että liikennepolttoaineiden hinta ei nouse hallituksen toimenpiteiden takia. SEO toivoo hallitukselta konkreettisia vastauksia, miten hallitus tulee kompensoimaan toimeenpanemiensa päästövähennyskeinojen aiheuttaman polttoaineen hinnannousun.
- Biopolttoaineiden ja biokaasun osalta jakeluelvoitteen hyödyntäminen näyttää huonontuvan, sillä lisävelvoitteen, jonka piiriin biopolttoaineet ja biokaasu kuuluvat, osuus jakeluelvoitteesta jää vuosina 2026 ja 2027 ainoastaan 4 prosenttiyksikköön, kun aiemmin osuus oli säädetty olemaan 6 prosenttiyksikköä. Kotimaisen biokaasun käyttäminen liikenteen käyttövoimana

on yksi helpoimmista keinoista liikenteen päästöjen vähentämiseen. Biokaasun hyviä puolia käyttövoimana ovat muun muassa kotimaisuus ja mahdollisuus jaella jo olemassa olevassa polttoaineiden jakeluverkostossa. Biokaasu on myös edullinen verrattuna muihin uusiutuviin polttoaineisiin. Tämän vuoksi nostavat vaikutukset polttoaineen kuluttajahintaan jäävät pienemmiksi kuin muita uusiutuvia polttoaineita käytettäessä. Lisäksi biokaasulaitokset tukevat kotimaista yrittäjyyttä ja maataloutta. Myös raaka-ainetta tulee koko ajan lisää ja biokaasun avulla se saadaan hyötykäyttöön. Valtion tulisi hallitusohjelman lupauksien mukaisesti toimillaan tukea kotimaisen biokaasun käytön lisäämistä. (Petteri Orpon hallitusohjelmassa mm.: ”Hallitus edistää toimia, joiden avulla Suomesta tulee johtava biopohjaisten ratkaisujen kehittäjä ja tuottaja...Biokaasun käytön edellytyksiä tuetaan jakeluvelvoitteen ja kapasiteettimekanismin puitteissa sekä huolehditaan kannustavasta rahoituksesta.”...” Kehittyneiden uusiutuvien ja synteettisten polttoaineiden sekä biokaasun osuutta jakeluvelvoitteessa nykyiseen nähden lisätään.”) Lisävelvoitteen osuus tulee korottaa 6%:iin.

- Jakeluvelvoitteesta on puuttunut ennustettavuutta. Nyt hallituksen esityksessä ollaan vuodelle 2027 säätämässä jakeluvelvoitteeksi 22,5 %:ia. Jo vuonna 2028 jakeluvelvoite olisikin 31 %:ia. Muutos astuu voimaan hallituskauden vaihtuessa. SEO pelkää, että hallituskauden muutos tulee taas aiheuttamaan jakeluvelvoitteeseen ennakoimattomia poliittisesta tahdosta riippuvia muutoksia, mikä tekee liiketoiminnan ennakoitavuudesta hyvin haastavaa.

2. Mitä mieltä olette ehdotetusta joustomekanismimallista?

Mitä mieltä olette erityisesti ehdotetuista hyväksymiskriteereistä, niiden toimivuudesta, todentamisesta, valvonnasta ja hyväksymismenettelystä?

SEO ei näe, että pystyisi hyödyntämään joustomekanismia toiminnassaan.

Hallituksen esitysluonnoksesta käy ilmi, että ainoastaan yksi yhtiö on ilmoittanut kiinnostuksensa soveltaa joustomekanismia. SEO haluaa ilmaista huolensa siitä, että tällaiset vain yhtä yhtiötä kiinnostavat ja mahdollisesti myös hyödyttävät järjestelmät voivat vääristää markkinaa ja tehdä jakeluvelvoitejärjestelmästä ennakoimattoman.

Lisäksi kuvattu malli (ehdotetussa laissa pykälät 5d-5g) vaikuttaa verrattain raskaalta ja byrokraattiselta. Herää kysymys, miksi tällainen prosessi ja koneisto pitää rakentaa, kun kiinnostus hyödyntämiseen on niin pientä.

3. Mitä mieltä olette ehdotetusta RFNBO-polttoaineita koskevasta vähimmäisosuusvelvoitteesta (ml. välituotevety) ja sille asetettavasta seuraamusmaksutasosta?

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan RFNBO-polttoaineille tulisi asettaa oma seuraamusmaksutaso, jotta RFNBO-polttoaineiden jakelu voidaan varmistaa. Koska RFNBO-polttoaineiden tuotantokustannukset ovat suurempia kuin uusiutuvien polttoaineiden tai kehittyneiden polttoaineiden, nostaa se myös niiden markkinahintaa muita uusiutuvia polttoaineita kalliimmaksi. RFNBO-polttoaineiden seuraamusmaksutason 5,5 senttiä per megajoule arvioidaan olevan riittävä, jotta se myös kannustaa käynnistämään investointeja kyseisiä polttoaineita tuottaviin laitoksiin.

SEO toivoo, että toimijat olisivat siinä määrin vastuullisia, että noudattavat toiminnassaan lakia jakelemalla uusiutuvia polttoaineita jakeluvelvoitteen mukaisesti eivätkä ”kikkaile” seuraamusmaksujen kanssa. Seuraamusmaksut ovat rangaistuksenluonteisia. SEO pitää kuitenkin kaiken varalta perusteltuna, että seuraamusmaksutaso on korkeampi arvokkaammille RFNBO-polttoaineille.

4. Mitä mieltä olette ehdotetusta mallista lisätä uusiutuva liikennesähkö osaksi jakeluvelvoitetta?

Uusiutuvan liikennesähkön toteuttaminen vaatii toimijoilta merkittäviä taloudellisia panostuksia. Tällaiset taloudelliset panostukset voivat olla pienille toimijoille ja esim. SEOn kauppiaille mahdottomia toteuttaa.

SEO toivoo ns. tikettihyödyn laskentaan teknologianeutraalisuutta siten, että liikennesähköstä saatava ns. tikettihyöty ei ole muita uusiutuvia polttoaineita parempi. Erityisesti suhde biokaasuun on tarkoin tutkittava. Petteri Orpon hallitusohjelmassa hallitus on linjannut muun muassa, että biokaasun käytön edellytyksiä tuetaan jakeluvelvoitteen puitteissa. Biokaasusta saatavan tikettihyödyn tulee olla vähintään samalla tasolla liikennesähkön kanssa.

Viljanen Arto
Suomalainen Energiaosuuskunta (SEO)

Roth Taina
Suomalainen Energiaosuuskunta (SEO)